

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 667/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duřu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného [REDAKOVANÉ], advokátom, [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 7 NcC 10/2022-2137 zo 4. októbra 2022 a jemu predchádzajúcemu postupu takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom a uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.
2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je ako žalovaný účastníkom konania v sporovej veci žalobcu [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 70 933,56 eur vedenom na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 C 32/2011.
3. K porušeniu označených práv sťažovateľa postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 NcC 10/2022 a jeho uznesením č. k. 7 NcC 10/2022-2137 zo 4. októbra 2022 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) došlo v súvislosti s námietkou zaujatosti sťažovateľa z 20. júna 2022 v znení jej doplnenia (ďalej len „námietka zaujatosti“), v ktorej namietal zaujatosť sudkyne okresného súdu Mgr. Mariany Juríkovej, ostatných sudcov, súdnych úradníkov a iných zamestnancov okresného súdu a krajského súdu a súčasne žiadal, aby jeho

právna vec bola prikázaná na prejednanie inému okresnému súdu mimo územného obvodu krajského súdu.

4. Krajský súd napadnutým rozhodnutím sudkyňu okresného súdu Mgr. Marianu Juríkovú z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 4 C 32/2011 nevytlúčil.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ zastáva názor, že v námietke zaujatosti riadne preukázal závažné dôvody, ktoré sudkyňi Mgr. Mariane Juríkovej celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, nezaujato a spravodlivo. Podľa sťažovateľa vznesenou námietkou zaujatosti prelomil prezumpciu subjektívnej nestrannosti sudkyne Mgr. Mariany Juríkovej, keďže prezentoval existenciu skutočností, na základe ktorých objektívne vznikajú dôvodné pochybnosti o jej nestrannosti vo vzťahu k žalobcovi, ako aj vo vzťahu k právnej zástupkyňi žalobcu.

6. Sťažovateľ uviedol, že sudkyňa Mgr. Mariana Juríková pôsobila predtým na krajskom súde v pozícii vyššieho súdneho úradníka, pričom manžel pôvodnej sudkyne [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] je majiteľom bytu v bytovom dome, kde sídli krajský súd. Táto skutočnosť je preto dôvodná, keďže menované sudkyne sa mohli stretávať a komunikovať spolu o právnej veci sťažovateľa. Ako dôvod sťažovateľ uviedol aj skutočnosť, že namietal aj nezaujatosť a nestrannosť pôvodnej sudkyne [REDAKOVANÉ].

7. Sťažovateľ tiež uviedol, že k zmene sudcu v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia vedenom na okresnom súde došlo už 13. októbra 2020, avšak táto zmena mu bola oznámená až 19. septembra 2022.

8. Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že doručovanie písomností mu určených (okrem iného doručovanie oznámenia o zmene zákonného sudcu č. k. 4 C 32/2011 z 12. januára 2020 a tiež doručovanie znaleckého posudku) zo strany okresného súdu bývalému právnenému zástupcovi sťažovateľa po dátume 6. januára 2017 je procesné neúčinné.

9. Sťažovateľ tiež uviedol, že v dotknutom súdnom konaní riadne namietal nezákonnosť podkladov, na základe ktorých bol vypracovaný znalecký posudok, riadne namietal znalcov Ing. Mariána Pilku a Ing. Miloša Kovala, no okresný súd na námietky sťažovateľa neprihliadal a návrhy sťažovateľa na vykonanie dôkazov odmietol.

10. Aj napriek uvedenému krajský súd o námietke zaujatosti rozhodol hneď po predložení veci, a preto je sťažovateľ toho názoru, že dlhoročný výkon funkcie vyššieho súdneho úradníka na krajskom súde sudkyňou Mgr. Marianou Juríkovou a skutočnosť, že menovaná sudkyňa je hosťujúcim sudcom pre obvod krajského súdu, mohli byť dôvodom na nesprávne rozhodnutie o námietke vznesenej sťažovateľom.

11. Ďalej sťažovateľ argumentoval, že hoci namietal zaujatosť aj ďalších sudcov, súdnych úradníkov a iných zamestnancov okresného súdu a krajského súdu, nadriadený súd o tom vôbec nerozhodoval.

12. Krajský súd podľa sťažovateľa neexistoval skutočnosť, ktorými sťažovateľ riadne spochybnil subjektívnu a objektívnu stránku sudkyne Mgr. Mariany Juríkovej vo vzťahu k veci prejednávanej

pred okresným súdom pod sp. zn. 4 C 32/2011, zaťažil odôvodnenie svojho rozhodnutia jednostrannosťou a nedostatočnosťou záverov o tom, prečo argumenty a dôkazy sťažovateľa nemali na rozhodnutie krajského súdu žiaden vplyv, čo v konečnom dôsledku zakladá nepreskúmateľnosť a ústavnú neudržateľnosť napadnutého rozhodnutia. Odôvodnenie uznesenia krajského súdu je v rozpore s kritériami formálnej a právnej logiky, je zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, nespĺňa ani minimálne požiadavky na presvedčivé, spravodlivé a nearbitrárne rozhodnutie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny) uznesením krajského súdu, ktorým rozhodol o nevyklúčení sudkyne okresného súdu Mgr. Marianny Juríkovej z prejednávania a rozhodovania veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 4 C 32/2011 o vydanie bezdôvodného obohatenia, v ktorej vystupuje sťažovateľ v postavení žalovaného. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd neposúdil dostatočným spôsobom nestrannosť zákonnej sudkyne, ako aj ostatných namietaných zamestnancov okresného súdu, ako aj krajského súdu, nevysporiadal sa riadne s argumentáciou sťažovateľa v uplatnenej námietke zaujatosti, čo robí z uznesenia krajského súdu nepreskúmateľné, nedostatočne odôvodnené a arbitrárne rozhodnutie.

14. V kontexte predostretej sťažnostnej argumentácie ústavný súd v prvom rade poukazuje na zmysel a účel princípu subsidiarity vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (obdobne III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019)].

15. Ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru (II. ÚS 671/2015, II. ÚS 313/2016, III. ÚS 32/2017, I. ÚS 164/2017, IV. ÚS 495/2021), v zmysle ktorej ak sa sťažovateľ v ďalšom konaní v merite veci pred všeobecnými súdmi môže domáhať ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiam prvostupňového súdu (prípadne aj dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu), je potrebné jeho sťažnosť podľa čl. 127 ústavy odmietnuť ako neprípustnú.

16. Ústavný súd pripomína, že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (m. m. IV. ÚS 187/09). V danej veci nepovažoval za potrebné obsiahnejšie sa zaoberať argumentáciou sťažovateľa, pretože aj v prípade opodstatnenosti jeho tvrdení existujú možnosti nápravy v ďalšom priebehu konania v merite veci.

17. Predmet konania o uplatnenej námietke zaujatosti konajúceho sudcu nemožno stotožňovať s predmetom konania, v ktorom dotknutý sudca koná a rozhoduje. Konanie o uplatnenej námietke zaujatosti končí rozhodnutím, ktorým konkrétny sudca je alebo nie je vylúčený z prerokovania a rozhodovania určitej veci. Toto rozhodnutie však nie je rozhodnutím o otázke tvoriacej predmet sporového konania, v ktorom namietaný sudca konal. Konanie o uplatnenej námietke zaujatosti

sudcu preto predstavuje čiastkový procesný postup všeobecného súdu smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania sporovej veci nestranným súdom. Kvalita rozhodovania súdu o námietke zaujatosti sudcu tak nachádza svoj odraz i v kvalite meritórneho rozhodnutia v konaní, v ktorom bola námietka zaujatosti sudcu vznesená (m. m. III. ÚS 30/2010, III. ÚS 531/2014).

18. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v Civilnom sporovom poriadku (ďalej aj „CSP“) garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre jeho zaujatosť (§ 49 a nasl. CSP). Okolnosť, že o veci napriek tomu rozhodoval sudca, ktorý mal byť vzhľadom na jeho pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní zakladajúci dôvodnú pochybnosť o jeho nezaujatosti vylúčený, je pritom dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku.

19. Z § 365 ods. 1 písm. c) CSP vyplýva, že odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie možno odôvodniť tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Rovnako možno podľa § 420 písm. e) CSP v dovolaní proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí namietat', že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

20. Z predmetných zákonných ustanovení vyplýva, že platná právna úprava civilného sporového konania poskytuje strane sporu možnosť domáhať sa nápravy závažného procesného pochybenia spočívajúceho v rozhodovaní veci sudcom, ktorý mal byť z jej prejednávania vylúčený, a to (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) prostredníctvom odvolania, resp. dovolania proti meritórnemu rozhodnutiu v konkrétnej veci (pozri tiež IV. ÚS 5/2019). Teda strana sporu môže argumentáciu smerujúcu proti napadnutému rozhodnutiu o nevyhlúčení zákonnej sudkyne na základe ňou vznesenej námietky uplatniť v rámci opravného prostriedku proti rozhodnutiu vo veci samej.

21. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ má v systéme civilného sporového konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv, hoci prípustný až po rozhodnutí vo veci samej. Za týchto okolností považuje ústavný súd za neprípustné, aby v danej fáze konania vstupoval do jeho priebehu a nahrádzal tak právomoc všeobecných súdov, keďže sťažovateľ má k dispozícii riadny, prípadne mimoriadny opravný prostriedok, prostredníctvom ktorého môže uplatniť ochranu svojich označených práv a namietat' (rovnako ako v ústavnej sťažnosti) aj nesprávny postup pri prejednaní ním uplatnenej námietky zaujatosti, o ktorej nebolo rozhodnuté. Ústavný súd tak v tejto etape súdneho konania nie je oprávnený korigovať prípadné pochybenia procesného postupu všeobecného súdu v sťažovateľom nastolenej čiastkovej otázke (m. m. II. ÚS 209/2019). K opačnému záveru by za určitých okolností bolo možné dospieť v prípade vylúčenia konajúceho sudcu z rozhodovania, čo však vzhľadom na odlišné okolnosti prípadu nie je potrebné rozoberať.

22. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997 a č. k. 6 Cdo 210/2010 z 20. apríla 2011, v ktorých sa okrem iných uvádza: „Neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania

posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti.“ (m. m. I. ÚS 309/2019).

23. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny postupom a uznesením krajského súdu v napadnutom konaní odmietol z dôvodu neprípustnosti, keďže sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základného práva. Rozhodol tak podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu